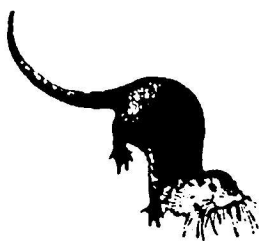

VERENIGINGS NIEUWS

1952 - 1992: VZZ 40 jaar

Zoogdieren en Wetlands

Donderdag 12 november 1992, de Musketon te Utrecht. Daar vindt de grote dag plaats: de VZZ jubileert. Zoals in het vorige nummer van Zoogdier is gemeld, wordt er in november een feestelijke themadag georganiseerd ter ere van het veertigjarig bestaan van de VZZ. Verschillende sprekers zullen verhalen over het belang van waterrijke gebieden (wetlands) voor allerlei soorten zoogdieren. De spreekbeurten worden afgewisseld door optredens van cabaretier Bernard Wubbels.

Op dit lustrum zal de dr. A. Scheygrondprijs voor de eerste keer uitgereikt worden aan een zeer verdienstelijk lid

van de VZZ. Wie de genomineerde is hoort u op de jubileumdag. Deze prijs is gemaakt en ontworpen door zilververmid W. van Baalen uit Schoonhoven.

De VZZ heeft een *manifest* opgesteld, waarin zij deskundigen uit de vereniging over het thema 'Zoogdieren in Wetlands' aan het woord laat. Deze interviews monden uit in concrete actiepunten op het gebied van (inter-)nationaal beleid, onderzoek, inrichting en beheer. Dit manifest zal op deze dag worden gepresenteerd.

Programma:

09.00 Ontvangst met koffie
09.25 Welkom door dagvoorzitter S. Broekhuizen, voorzitter VZZ.
09.30 Opening door mw. T. Poortenaar-Sikkema, gedeputeerde Natuur en Landschap van de provincie Utrecht.
09.45 Wetlands en Zoogdieren: zijn er problemen?: R. van Apeldoorn, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek.
10.15 Wetlands en Vleermuizen: K. Mostert en K. Kapteyn, Veldwerkgroep VZZ respectievelijk Noordhollandse Zoogdierstudiegroep.

10.45 Koffie.
11.15 Wetlands en Zeezoogdieren, P. Reijnders, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek.
11.45 Vijf jaar Bevers in de Biesbosch, B. Nolet, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek.
12.15 uur Optreden cabaretier Bernard Wubbels
12.30 uur Lunch
13.45 Wetlands en zoogdieren: Nieuwe mogelijkheden, A. de Jongh, Stichting Otterstation.
14.15 Uitreiking van dr. A. Scheygrondprijs en optreden cabaretier Bernard Wubbels.
14.45 Thee.
15.15 Wetlands en Zoogdieren: Internationaal perspectief, H.J. Muntingh, lid Europees Parlement.

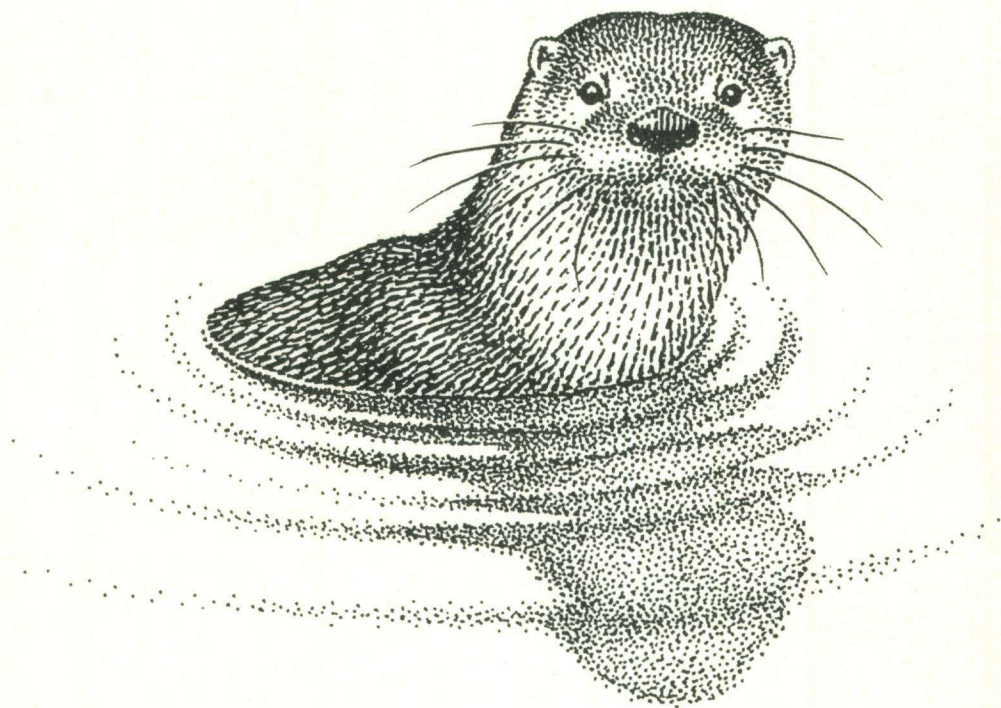
15.45 Uitreiking manifest.
16.00 Borrel en felicitaties VZZ-bestuur.

VZZ-leden hebben op deze themadag gratis toegang. Zij krijgen binnenkort meer informatie over deze themadag plus een opgave-formulier toegestuurd.

Niet-leden van de VZZ (ook zij die alleen een abonnement op Zoogdier hebben) betalen f25 of BF 500 (inclusief lunch en consumpties). Men kan het opgaveformulier aanvragen bij: VZZ, Emmaalaan 41, 3581 HP Utrecht.

Iedereen die wil komen, wordt gevraagd zich op te geven. Graag zo spoedig mogelijk aanmelden, want: vol is vol.

VZZ
Zoogdieren en

Wetlands
40

Zomerkamp Argonne 1992

In augustus 1992 is in de Argonne (noordoost-Frankrijk) het zomerkamp van de Veldwerkgroep VZZ gehouden. De Argonne is een noord-zuid georiënteerde kalkrug met bos en weidegebieden. De activiteiten bestonden uit het driemaal daags controleren van 200 Longworthvallen en 20 Shermanvallen, die gedeeltelijk in bomen opgesteld stonden. Verder werden er diverse dag- en avond-excursies in de omgeving gehouden en tenslotte werden er nog diverse vleermuistochten ondernomen. Al aan het begin van de week werden bosmuis, grote bosmuis, rosse woelmuis, veldmuis, aardmuis, bosspitsmuis en dwergspitsmuis gevangen.

Als er een dier was, dat centraal stond tijdens dit kamp dan was het de relmuis. De eerste avonden werd er gezocht naar sporen van relmuis. Na het horen vallen van verschillende boomvruchten werd er een glimp opgevangen van een relmuis. De avond daarop werd een relmuis op een tak in een licht-

Behalve zoogdieren, stonden ook andere diergroepen in de belangstelling. De Argonne is ook ideaal om te vliedieren. Foto Kris Joosten

bundel "gevangen". De volgende ochtend bleek een in de bomen gezette Shermanval bezet te zijn. Bij het losmaken begon de inhoud intens te zoemen als een nest hoornaars of wespen. Dit is het afweergedrag van in boomholten levende relmuizen. Het imiteren van wespen of hoornaars lijkt buitengewoon effectief.

De relmuis stond centraal op het kamp. Foto Pieter Elbers

Tijdens de zoektocht in een hellingbos werd een aantal hazelmuisnesten gevonden. Later, rond de schemering, werd na enige tijd wachten vanuit een ooghoek in een flits een muisje gezien: de hazelmuis. Toen met een sterke zaklantaarn wat verder tussen de bramen en brandnetels werd gezocht, bleek er zich nog een exemplaar tussen enkele braamtakken schuil te houden. De oranjebruine vacht, de grote ogen en de lange snorharen waren uitstekend te zien. In de omgeving werden op enige afstand relmuizen gehoord, althans dat dachten we, gezien het eigenaardige communicatiegeluid. Toen we even later onder een boom stonden, zagen we op een tiental meters twee hazelmuisen onze kant opkomen en bleken de geluiden afkomstig van deze hazelmuisen. Dat leverde een discussie op: waaruit bestaan de (communicatie)geluiden van hazelmuisen en waarin verschillen die van relmuizen. Even later verschenen de dieren boven onze hoofden

en fraai kon worden waargenomen hoe ze zich over de takken bewogen, daarbij steeds gebruik makend van dezelfde route. Dat was wat je noemt "totale beleving van hazelmuizen".

De andere bijzondere waarnemingen waren meer op zichzelf staand maar niet minder spectaculair. Wat te denken van een steenmarter, die als een streep net voor een van de auto's overstak. Een noodstop redde zijn leven. Of van een vos die uit een van de auto's een koekje kreeg en er meer lustte. Of van een over de weg hobbende das, die juist het relaas van iemand

Zo klein is een dwergspitsmuis.
Foto Fieter Elbers

onderbrak dat er tijdens dit kamp meer zoogdierwaarnemingen gedaan moesten worden. Het fraaiste voorval blijft de waarneming van een wilde kat, die zich tien minuten lang in de kant van de weg liet

zien. Helaas, toen een bekende fotograaf zijn fototoestel op het dier richtte, beoordeelde hij met zijn achterste de claxon. De wilde kat bleef niet poseren ...

Zoogdieren waarnemen is niet zo gemakkelijk. De kampdeelnemers hebben aangetoond dat je met vindingrijkheid, geduld en doorzettingsvermogen veel verschillende zoogdieren te zien kunt krijgen. Dat dit plaatsvond in een uitstekende sfeer en goede harmonie, daarvoor verdient de Veldwerkgroep VZZ, die het kamp organiseerde, alle lof.

Jan Piet Bekker

De VZZ is jarig, de VZZ wil een kadootje

Onder dit assertieve motto werden in het begin van dit jaar de acceptgirokaarten voor contributies en abonnementsgelden met een begeleidend schrijven verstuurd in de hoop een extra bijdrage te ontvangen. Veel leden van de VZZ en abonnees van Zoogdier lieten zich niet onbetuigd: zo werden extra bedragen overgemaakt variërend van 1 cent tot 455 gulden. In totaal beliep dit een bedrag van ruim 3000 gulden. Alle goede gevers hiervoor hartelijk dank. Het geld zal gedeeltelijk besteed worden

aan de organisatie van de Wetlandsdag in Utrecht en een ander gedeelte zal worden gebruikt voor de exploitatie van Zoogdier.

Jan Piet Bekker
penningmeester VZZ

Mocht het bovenvermelde briefje u ontgaan zijn en wilt u alsnog bijdragen aan het 40-jarig jubileum van de VZZ? Dat kan, stort de extra bijdrage op gironummer 203737 (NL) of rekening 000-1486269-35 (B) ten name van de penningmeester VZZ te Utrecht.

Lutra 35/1

In de nieuwe aflevering van Lutra (jaargang 35 nummer 1), die in september verschijnt, worden de resultaten gepubliceerd van het onderzoek naar kleine zoogdieren in wegbermen, dat onder auspiciën van de VZZ door Piet van der Reest is uitgevoerd. Naast een strandingslijst van walvisachtigen bevat Lutra onder andere nog artikelen over een tandeloze das, over de verspreiding en de historie van het stekelvarken (een Afrikaans fauna-element) in Italië en over het verband tussen vervuiling, otters en bunnings in Wales. Kortom, een lezenswaardige, gevarieerde inhoud.

Jaap Mulder

Dr A. Scheygrondprijs

De Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) viert dit jaar haar veertigste verjaardag. De viering van het jubileum lijkt het bestuur een goede gelegenheid een speciale prijs in te stellen, de dr. A. Scheygrondprijs. Met deze prijs zou eens in de twee à drie jaar een persoon, groep of instelling

kunnen worden geëerd, die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor de zoogdierkunde of de zoogdierbescherming. Het ligt in de bedoeling deze prijs voor de eerste keer op 12 november uit te reiken. De prijs bestaat uit een gestileerde zilveren otter, belangeloos ontworpen door zilversmid W. van Baalen, zil-

versmid en beeldend kunstenaar te Schoonhoven.

Gezien de aard van deze door de VZZ ingestelde prijs heeft het bestuur gemeend hier de naam van een van de oprichters van de vereniging aan te moeten verbinden. Dr. Scheygrond hoopt bij de eerste prijsuitreiking aanwezig te kunnen zijn.

Joep van de Laar
Secretaris VZZ

Vlen-dag

De jaarlijkse VLEN-dag zal dit jaar plaatsvinden op zaterdag 15 november 1992 in het Dreijenborch, Ritzema-Bosweg 32A, Wageningen. Naast lezingen over het Vleermuis Atlas Project en nieuwe onderzoeksmethoden zullen er drie workshops worden georganiseerd. De eerste workshop besteedt aandacht aan het herkennen van vleermuizen, de tweede behandelt projecten waarbij vleermuis-kasten een grote rol spelen en derde handelt over de analyse van vleermuisgeluiden met behulp van een computer. Het programma van de VLEN-dag wordt opgenomen in de Vlen-Nieuwsbrief. Informatie bij: Kris Joosten, Kromwijkplaats 156, 6843 GV Arnhem. 085-213945 (NL).

Kris Joosten

Dasseninventarisatie Jekervallei en Land van Herve

In het weekeinde van 6 tot 8 november organiseert de NCBR een dasseninventarisatie in de Jekervallei. Het weekend start om vrijdagavond 20.00 uur met een introductie. Zaterdag en zondag wordt de Jekervallei en het Land van Herve nagespeurd op het voorkomen van dassenburchten. De overnachting vindt plaats in het bivak van het Natuurhistorisch Centrum De Swaen te 's Gravenvoeren. De kosten, inclusief maaltijden en overnachtingen, bedragen BF 1600 voor leden en BF 2100 voor niet leden. Inlichtingen en inschrijvingen bij Jan Cortens, telefoon 014-656483 (B).

Jan Cortens

Werkgroep Boomarter VZZ

De onlangs geformeerde nieuwe Werkgroep Boomarter Nederland VZZ orga-

Prenten verraden de aanwezig van dassen.
Foto Pieter Elbers

niseert op 10 oktober een excursie op de Utrechtse Heuvelrug. Daarbij zal vooral op sporen van de boomarter worden gelet. De excursie start om 10 uur vanaf de Schothorst in Amersfoort. 's Middags staat er een vergadering op het programma met daarin naast huishoudelijke zaken aandacht voor recente waarnemingen, keutelonderzoek en maag- en darminhoud van doodgereden dieren. Informatie bij: Ronald Ridder, Planetenbaan 52, 3951 EK Maarn. telefoon 03432-2770 (NL).

Peter van der Leer

Zoogdieren en Natuurbeheer

Het Vlaams Zoogdierkundig Overleg organiseert op zaterdag 28 november 1992 een themadag rond 'Zoogdieren en Natuurbeheer' om 10.00 uur in het Stadhuis van Geel, Werft, 2440 Geel. Op het programma staat een zevental lezingen van Vlaamse, Waalse en Nederlandse sprekers over

zowel de functie van natuurbeheer voor zoogdieren (vleermuizen, kleine marterachtigen) als over het gebruik van zoogdieren bij het botanisch beheer van reservaten (grote grazers). Na elke lezing is er gelegenheid tot het stellen van vragen en tot discussie.

Voorlopig programma

- Optimale en maximale populatieniveaus van grote herbivoren, Koen de Smedt, AMINAL, Dienst Natuurbescherming en -ontwikkeling.
- Invloeden van zoogdieren op het natuurbeheer, Joost Dewispelaere, Natuurreservaten vzw.
- Belang van ijskelders voor vleermuizen, Paul Voet, Vleermuizenwerkgroep.
- Kleine marterachtigen, Koen Van Den Berge, Laboratorium voor Bosbouw, RUG.
- Effect van begrazing op ondergrondse woelmuizen, Floor van der Vliet, Veldwerkgroep VZZ.

Tenslotte is er de mogelijkheid tot het doen van korte wetenschappelijke mededelingen. Hiervoor graag van te voren contact opnemen met de organisatoren.

De themadag is gratis toegankelijk en er zijn mogelijkheden tot het nuttigen van een middagmaal. Voor inlichtingen, inschrijvingen of het definitieve programma, contacteer: Johan Vandewalle, Dept. Grensstraat 133, 2950, Kapellen. 03-6641726, Erik Van Der Straeten, Groeneborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. 03-2180470 of Alex Lefevre, Van Peltstraat 11, 2018 Antwerpen. 03-2169520 (B).